

Rossz napokra

*Magamnak ezt a dalt, s mindenkinek
Ki néha csügged, mint szegény magam.
Lesznek még édes hangok és színek,
S fogunk mi még ragyogni boldogan.
•Megkapjuk még a sorsot és javat,
Mi embernek, ha született, kijár,
Az élőnek lesz élni még szabad:
Nem! Minket nem lehet legyőzni már.*

*Mi szenvedünk, mert szörnyen bánatanak,
Mert ellenünk már minden jó nekik;
Véres vassal szívünkön szántanak,
Mi szent nekünk: kutyák elé vetik.
Mi nem vagyunk számukra emberek,
Számunkra nincs törvény és határ.
Övék a lég, az ég, a föld-kerek,
De nem lehet minket legyőzni már.*

*Testvér, mondom magamnak és neked,
Testvér, ne félj, nagyon sokan vagyunk,
Zendítsünk bátorító éneket,
Vig gondolatra szikrázzék agyunk.
Ha emberben van szép, jó és derék:
Mi-lelkünk az, melyben bimbóra vár;
Ha jobb az ember, mint párzó veréb:
Bennünket nem lehet legyőzni már!*

*Fakóra festeni a kékszinű eget,
Kiszívni föld körül a levegőt.
A rögre húzni szálló felleget,
S használni, mint halotti lepedőt.
Tűzhányó mēhét vízzel oltani,
Bár volna hozzá, még oly nagy pohár.
A tengert gyűszűvel kihordani,
Nem! Nem lehet minket legyőzni már.*

*Nincs rá elég korbács, lánc és kötél,
S magunk ellen hiába vétekezünk;
Húgunk és nénénk rúgástól vetél,
S mi mégis egyre — csak többen leszünk.
Mi sokszor botlottunk és sokszor bukunk,
A homlokunkat sokszor éri sár.
És mégis mind előbbre döng utunk;
Nem! Minket nem lehet legyőzni már.*

*Mi ágra kötve: élünk, mint előbb;
Él, kit közülünk trágyadomb temet.
S látón haladnak táborunk előtt
A gödrükből késsel kivájt szemek.
Herélten nemzünk harcoló hadat,
S köztünk az is kit börtön rácsa zár.
Nincs gát. Mi duzzadunk, mint áradat,
Nem! Minket nem lehet legyőzni már.*

*Magamnak ezt a dalt s mindenkinek,
Ki néha sír, mert ásít rá a sír.
Mert búsítják bús hangok és színek,
Mert már kibírhatatlan, mit kibír.
Mert csüggedés bocsátna rá ködöt,
Amely sűrű és sárga és sívár...
Halld ezt a dalt, mely napfénnel szövött,
Nem! Minket nem lehet legyőzni már.*

„Kitűnő közgazdászok pontosan kiszámították, hogy egy rendes, egészrészes béres minden néven nevezhető összes járandósága mennyit tesz ki pénzértékben. Ne vegyük tekintetbe annak a munkának értékét, amelyet cselédek, főleg cselédasszonyok a konvencióba kapott földcskék művelésére, s állatocskáik nevelésére fordítanak. A béresek minden néven nevezhető évi járandósága, vagyis a búzán, rozson, árpán, tűzifán kívül még az uradalomtól kapott lakást is számításba véve, pénzben körülbelül 350—400 pengőt ér. Ennyit kapnának érte, ha el akarnák adni. Egy öttagú bérescsalád minden tagjára tehát az évi jövedelemből az 1930-as esztendőben is naponként átlag 25 fillér jutott. Az élelmezésen, fűtésen, világitáson kívül ebből elégítik ki ruházati szükségleteiket, szellemi és vallási kíváncságaikat, utazási igényüket. — Nincs panasz! Csak a neveletlen gyermekek üvöltenek, rázzák, rugdalják a bezárt kegyeresládát.”

(Illyés Gy.: Puszták népe.)